

Sygn. akt II AKa 204/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA – Katarzyna Wróblewska

Sędziowie: SA – Dorota Radlińska

SO (del.) – Anna Grodzicka - spr.

Protokolant: st. sekr. sąd. Marzena Brzozowska

przy udziale prokuratora Andrzeja Józwicka i pełnomocnika Komendanta Stołecznego Policji jako organu reprezentującego Skarb Państwa – r. pr. Pawła Piechockiego

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2023 r.

sprawy P. B.

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę z tytułu niewątpliwie niesłusznego zatrzymania w dniu 18 listopada 2020 r. w sprawie Prokuratury Rejonowej Warszawa-Śródmieście w Warszawie sygn. akt PR 2 Ds. 1709.2020.HL

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i pełnomocnika Komendanta Stołecznego Policji od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XVIII Wydział Karny

z dnia 10 marca 2022 r., sygn. akt XVIII Ko 157/21

I. zmienia wyrok w zaskarżonej części w punkcie I w ten tylko sposób, że zadośćuczynienie obniża do kwoty 1500 (tysiąc pięćset) złotych;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 204/22
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	2	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 marca 2022 r., sygn. akt XVIII Ko 157/21

1.2. Podmiot wnoszący apelację

prokurator

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny – Komendant Stołeczny Policji jako organ reprezentujący Skarb Państwa

1.3. Granice zaskarżenia**1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do innego rozstrzygnięcia
albo ustalenia co do wysokości
zadośćuczynienia**1.3.2. Podniesione zarzuty**

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	Uchylenie	#	Zmiana

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

<u>2.1.1. Fakty uznane za udowodnione</u>				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
<u>2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione</u>				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty

2.2. Ocena dowodów

<u>2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów</u>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

<u>2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</u>	

Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiąże o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
3.1.	<u>Apelacja Prokuratora</u> <i>Błąd w ustaleniach faktycznych</i> przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, a polegający na niezasadnym zasądzeniu kwoty 6 000 zł tytułem zadośćuczynienia jako adekwatnej do doznanych przez wnioskodawcę P. B. krzywd, cierpień fizycznych i moralnych, związanych z niewątpliwie niesłusznym zatrzymaniem w dniu 18 listopada 2020 r. w W. podczas, gdy prawidłowe ustalenia winny prowadzić do wniosku, że adekwatną kwotą do doznanych przeżyć jaka winna być zasadzona na rzecz wnioskodawcy jest kwota 500 zł. <u>Apelacja pełnomocnika Komendanta Stołecznego Policji jako organu reprezentującego Skarb Państwa</u> <i>Błąd w ustaleniach faktycznych</i> przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegający na niezasadnym przyjęciu, iż kwota w wysokości 6 000 zł z tytułu zadośćuczynienia będzie stanowiła odpowiednią rekompensatę za krzywdę	# zasadny # częściowo zasadne # niezasadne

	doznaną przez wnioskodawcę z powodu niewątpliwie niesłusznego zatrzymania w dniu 18 listopada 2020 r. podczas, gdy prawidłowe ustalenia w niniejszej sprawie winny prowadzić do wniosku, że wysokość zasądzonej kwoty jest nadmiernie wygórowana.	
Związłe o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Podniesione zarzuty okazały się częściowo zasadne, co doprowadziło do zmiany wyroku w zaskarżonej części poprzez obniżenie zadośćuczynienia do kwoty 1500 złotych. Należy przyznać rację skarżącym, że zadośćuczynienie w kwocie 6000 zł jest nieadekwatne do rozmiaru krzywdy i cierpień doznanych przez wnioskodawcę w związku z jego zatrzymaniem w dniu 18 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy wyprowadził błędne wnioski co do oceny rozmiaru krzywdy doznanej przez wnioskodawcę w wyniku zatrzymania, a w konsekwencji w sposób nieprawidłowy ustalił wysokość należnego zadośćuczynienia. Jak słusznie argumentuje w swojej apelacji Prokurator ustalenie okoliczności związanych z pojęciem krzywdy jest procesem złożonym zależnym od wielu czynników, ale nie bez pewnych wymiernych wskaźników ich zaistnienia i rozmiarów. Z uwagi na charakter zadośćuczynienia istnieją utrwalone w orzecznictwie kryteria pomocniczo służące ustaleniu wysokości przedmiotowego		

roszczenia. Należą do nich przede wszystkim: czas izolacji, rodzaj i ilość doznanych konkretnych krzywd, natężenie i trwałość ich skutków, a także zamożność społeczeństwa oceniana na podstawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w dacie orzekania. Przy orzekaniu kryteria te winny być brane pod uwagę kompleksowo.

Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić należy, że zachodzi brak właściwej korelacji między doznaną przez wnioskodawcę krzywdą a wysokością rekompensującego ją zadośćuczynienia. Słusznie więc skarżący podnoszą zarzut błędu w ustalenia faktycznych, gdyż wnioski wyprowadzone przez Sąd I instancji co do ustalenia rozmiaru krzywdy są nieprawidłowe.

Wbrew stanowisku Sądu I instancji okoliczności zatrzymania wnioskodawcy nie były tak doniosłe i szczególne, aby skutkowały odpowiedzialnością Skarbu Państwa w kwocie 6000 zł. Poza rygorami wynikającymi ze stanu zatrzymania w dniu 18 listopada 2020 r. i samym faktem pozbawienia wolności trwającym przez okres 4 godzin i 10 minut, wnioskodawca nie doznał żadnych dodatkowych dolegliwości, które mogłyby potęgować poczucie krzywdy, upokorzenia i niesprawiedliwości. Wobec P. B. nie była stosowana przemoc, nie stwierdzono jakichkolwiek negatywnych zachowań funkcjonariuszy Policji, które mogłyby rzutować na rozmiar doznanych cierpień. Przeżycie sytuacji stresowej związanej z faktem zatrzymania nie upoważnia do ustalenia zadośćuczynienia na poziomie 6000 zł zwłaszcza,

że czas trwania zatrzymania był relatywnie krótki, a sposób traktowania wnioskodawcy podczas realizowanych czynności nie odbiegał od sytuacji standardowych. Nie można zatem zgodzić się z argumentacją Sądu I instancji, że zachowanie funkcjonariuszy Policji było rażąco krzywdzące dla wnioskodawcy, a samo zatrzymanie miało represyjny charakter. Odnosząc się z kolei do konsekwencji przedmiotowego zatrzymania stwierdzić należy, iż w toku postępowania nie wykazano należyście, aby ten fakt wpłynął niekorzystnie na ogólny stan zdrowia wnioskodawcy, w tym psychicznego.

Jak trafnie podnosi pełnomocnik Komendanta Stołecznego Policji przebieg działań Policji względem wnioskodawcy nie miał szczególnie intensywnego, dramatycznego charakteru, a doznane przez wnioskodawcę dolegliwości wiązać należy bardziej z ingerencją w sferę dóbr osobistych człowieka, aniżeli możliwością wyrażenia szczególnie krytycznej oceny faktu zatrzymania. Zatrzymanie wnioskodawcy nie było drastyczne w całym jego przebiegu. Te okoliczności, jak również faktyczny czas trwania zatrzymania, nie zostały właściwie rozważone przy ustaleniu rozmiaru krzywdy doznanej przez wnioskodawcę.

Słusznie więc wskazują skarżący na wadliwość ustaleń Sądu I instancji w zakresie określenia należnej sumy zadośćuczynienia. Rekompensata pieniężna w kwocie 6 000 zł jest zbyt wygórowana w stosunku do rozmiaru krzywdy doznanej przez wnioskodawcę w wyniku zatrzymania, a przy tym nie uwzględnia kryteriów obiektywnych, takich jak warunki społeczno-ekonomiczne,

poziom życia wnioskodawcy oraz zamożność społeczeństwa. Te obiektywne kryteria stanowią istotny element miarkowania sumy zadośćuczynienia. Sąd I instancji nie odniósł się w sposób należyty do tej kwestii w uzasadnieniu wyroku pomimo, iż przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia winien brać pod uwagę również standard życia społeczeństwa. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 26 listopada 2019 r. (sygn. akt IV CSK 386/18) pojęcie „odpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia” powinno się rozumieć jako wymóg zindywidualizowania sytuacji pokrzywdzonego z uwzględnieniem całokształtu okoliczności sprawy oraz odniesieniem się do okoliczności obiektywnych. Wysokość zadośćuczynienia wyznaczają dwie granice, z jednej strony musi ono przedstawiać wartość ekonomicznie odczuwalną, z drugiej zaś powinno być utrzymane w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 kwietnia 2019 r., w sprawie II AKa 47/19, Legalis).

W ocenie Sądu Apelacyjnego prawidłowa ocena ujawnionych w sprawie okoliczności związanych z zatrzymaniem wskazuje, że odpowiednią rekompensatę pieniężną winna stanowić kwota 1500 zł. Tak ustalone zadośćuczynienie jest adekwatne do okoliczności i skutków zatrzymania, sprawiedliwie rekompensując doznaną przez wnioskodawcę krzywdę.

Uznając więc zarzuty obu apelacji za częściowo zasadne Sąd Apelacyjny

zmienił wyrok w zaskarżonej części (tj. w zakresie punktu I) poprzez obniżenie zadośćuczynienia do kwoty 1500 zł. W pozostałym zakresie, tj. co do uznania roszczenia o zadośćuczynienie za niezasadne ponad kwotę 500 zł i w tej części oddalenie wniosku, zarzuty nie podlegały uwzględnieniu wobec ich bezzasadności.	
Wniosek	
Apelacja Prokuratora Wniosek o zmianę zaskarżonego orzeczenia i zasądzenie na rzecz wnioskodawcy tytułem zadośćuczynienia kwoty 500 (pięćset) złotych. Apelacja pełnomocnika Komendanta Stołecznego Policji Wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I poprzez obniżenie kwoty zasądzzonego zadośćuczynienia do kwoty 500 zł (wnioskowanej przez prokuratora) i oddalenie wniosku w pozostałej części.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwiąże o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
Wnioski uznano za częściowo zasadne, tj. co do obniżenia zadośćuczynienia do kwoty 1500 zł - argumentacja, jak w pkt 3.1 uzasadnienia.	

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	

4.1.	
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
<i>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
5.1.1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
<i>5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany
Obniżenie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z tytułu niewątpliwie niesłusznego zatrzymania do kwoty 1500 zł.	
Zwięźle o powodach zmiany	
Częściowa zasadność zarzutów i wniosków sformułowanych w apelacjach.	

<i>5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
<i>5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</i>	
5.3.1.1.1.	----- # art. 439 k.p.k.-----
Zwięźle o powodach uchylenia	

5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		

5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		

5.3.1.4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		

<u>5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</u>		
<u>5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</u>		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności

Pkt II	Zgodnie z art. 554 § 4 k.p.k. postępowanie w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie jest wolne od opłat, w związku z tym kosztami postępowania odwoławczego obciążono Skarb Państwa.

7. PODPISY
SSA Dorota Radlińska SSA Katarzyna Wróblewska SSO del. Anna Grodzicka

<u>1.3. Granice zaskarżenia</u>			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 marca 2022 r. w sprawie XVIII Ko 157/21 - rozstrzygnięcie z pkt I		
<u>1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia</u>			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do innego rozstrzygnięcia albo ustalenia co do wysokości zadośćuczynienia		

<u>1.3.2. Podniesione zarzuty</u>		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego,	

	przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
<u>1.4. Wnioski</u>		
#	Uchylenie	# Zmiana

<u>1.3. Granice zaskarżenia</u>		
Kolejny numer załącznika	2	
Podmiot wnoszący apelację	Komendant Stołeczny Policji	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 marca 2022 r. w sprawie XVIII Ko 157/21 - rozstrzygnięcie z pkt I	
<u>1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia</u>		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do innego rozstrzygnięcia albo ustalenia co do wysokości zadośćuczynienia	

<u>1.3.2. Podniesione zarzuty</u>		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego,	

	przepadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
<i>1.4. Wnioski</i>			
#	Uchylenie	#	Zmiana